

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Krajčoviča a sudcov JUDr. Libora Duľu a JUDr. Ing. Antona Jakubíka v trestnej veci obvineného **I. L.** pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. a/, písm. c/, písm. e/ Tr. zák. na neverejnom zasadnutí v Bratislave 5. júna 2012 o dovolaní obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 2. júla 2009, sp. zn. 3 To 41/2009 , takto

r o z h o d o l :

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného **I. L.** sa **o d m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým uznesením Krajský súd v Trenčíne (ďalej len krajský súd) podľa § 319 Tr. por. zamietol odvolanie obžalovaného **I. L.** proti rozsudku Okresného súdu Trenčín (ďalej len okresný súd) z 24. marca 2009, sp. zn. 8 T 36/2008.

Týmto rozsudkom okresného súdu bol obžalovaný uznaný vinným z obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. a/, c/, e/ Tr. zák. s poukazom na ustanovenie § 138 písm. c/ a § 140 písm. b/ Tr. zák., preto že

dňa 17.10.2007 hodine čakal skrytý na spoločnom dvore medzi rodinnými domami č. X.,X. a X. nachádzajúcimi sa v obci N., okres P. na D. M., nar. X. v úmysle túto usmrtiť za to, že sa s ním rozišla, D. M. okolo polnoci zo 17.10.2007 na 18.10.2007 prišla autom zn. Fiat Punto ev. č. P. z práce domov, zaparkovala do úzkeho dvora, ale keď zbadala obvineného, snažila sa autom z dvora cúvaním ujsť, čo sa jej nepodarilo, vtedy pribehol k nej obvinený, päšťou rozbil sklenenú výplň na ľavých predných dverách vodiča, otvoril dvere a prineseným kuchynským nožom ju začal opakovane bodat' do oblasti chrbta vľavo, krku

vzadu, ľavej strany ramena, tváre a hrudníka, pričom jedna z rán zasiahla i srdce v oblasti ľavej predsiene, čím jej spôsobil 11-timi bodnými a bodnorenými ranami porušenie celistvosti srdca a pľúc, čo viedlo k zakrvácaniu do dutiny hrudnej a k rozvoju šokového stavu so zlyhaním činnosti srdca a krvného obehu a smrti poškodenej D. M., obvinený sa skutku dopustil po tom, ako bol rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1T 9/1991, zo dňa 27.3.1991 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1To 31/1991, zo dňa 13.5.1991 odsúdený za trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 Tr. zák. č. 140/1991 Zb. na nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 14 rokov, so zaradením do III. nápravno-výchovnej skupiny, ktorý trest vykonal.

Za to bol odsúdený podľa § 144 ods. 2 Tr. zák. v spojení s § 47 ods. 1 Tr. zák. a s použitím § 38 ods. 2 Tr. zák. k trestu odňatia slobody na doživotie, pričom podľa § 34 ods. 8 písm. a/, b/, d/ Tr. zák. podmienené prepustenie z výkonu tohto trestu odňatia slobody nie je prípustné. Podľa § 48 ods. 3 písm. a/ Tr. zák. bol obžalovaný zaradený na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia. Podľa § 60 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. mu bol uložený trest prepadnutia veci a to: 1 ks kuchynský nôž Ming Kai, dĺžka noža 32 cm, dĺžka čepele 20 cm. Podľa § 287 ods. 1 Tr. por. súd uložil obžalovanému povinnosť nahradiť poškodenej M. M., nar. X. v N., okres P., bytom N. č. x škodu vo výške 1.659,70 Eur. Podľa § 288 ods. 2 Tr. por. súd poškodenú M. M., nar. X. v N., okres P., bytom N. č. 8 odkázal so zvyškom jej uplatneného nároku na náhradu škody na občianske súdne konanie.

Proti uzneseniu krajského súdu podal dovolanie obvinený písomným podaním obhajcu z 10. apríla 2012, doručeným okresnému súdu 16. apríla 2012.

Ako právny dôvod dovolania označil obvinený dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. i/ a písm. n/ Tr. por., ako ďalší dovolací dôvod označil dôvod uvedený v § 374 ods. 3 Tr. por.

Obsah dovolacích dôvodov v ich vecnom vyjadrení je reprodukován v tých nasledujúcich pasážach tohto odôvodnenia, ktoré na jednotlivé uplatňované okolnosti reagujú.

Prokurátor Krajskej prokuratúry Trenčín navrhol dovolanie vo všetkých bodoch ako nedôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len najvyšší súd) ako dovolací súd (§ 377 Tr. por.) dovolanie predbežne preskúmal podľa § 378 Tr. por. a zistil, že nie je dôvod na odmietnutie dovolania z dôvodov uvedených v § 382 písm. a/, b/, alebo d/ až f/ Tr. por. Zároveň však už pri predbežnom prieskume zistil, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por.

Odvolaťom vytýkané pochybenia napadnutého rozhodnutia a konania sčasti zodpovedajú iným dovolacím dôvodom uvedeným v § 371 ods.1 Tr. por., než ktoré sú v dovolaní uvedené (§ 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. a písm. n/ tohto ustanovenia, ďalší označený dôvod podľa § 374 ods. 3 Tr. por. nie je samostatným dovolacím dôvodom, ako bude vysvetlené ďalej). To však nie je podstatné, nakoľko viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené (§ 385 ods. 1 Tr. por.), sa týka chýb vytýkaných rozhodnutiu alebo tomuto rozhodnutiu predchádzajúcemu konaniu (§ 374 ods. 1 Tr. por.), nie právnych dôvodov dovolania podľa § 371 Tr. por., ktoré musia byť v zmysle § 374 ods. 2 Tr. por. v dovolaní uvedené (pozri uznesenie Najvyššieho súdu slovenskej republiky 2 Tdo 30/2011, uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov slovenskej republiky).

Veľká časť dovolania sa potom venuje hodnoteniu dôvodov, resp. okolností, prečo súd nezistoval skutkový stav aj inými dôkaznými prostriedkami. Tieto otázky nie sú preskúmateľné v dovolacom konaní (pri dovolaní podanom podľa § 371 ods. 1 Tr. por.) v dôsledku viazanosti dovolacieho súdu správnosťou a úplnosťou zisteného skutku v zmysle § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Touto problematikou sa teda odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu zaoberať nebude.

Vo vzťahu k uplatniteľným chýbam konania a rozhodovania

Obvinený žiadal pri predbežnom prejednaní obžaloby o jej odmietnutie a vrátenie veci prokurátorovi na účel vykonania rekonštrukcie v prípravnom konaní.

Táto okolnosť nie je preskúmateľná z hľadiska povinnosti súdu pri zisťovaní skutkového stavu, a to z dôvodu už vyššie uvedenej nemožnosti skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku v zmysle § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Bolo by ju však možné skúmať z hľadiska zásadného porušenia práv obhajoby (§ 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.),

ak by sa súd týmto návrhom na vykonanie dôkazu vôbec nezaoberal (pozri rozhodnutie č. 7 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2011). V danom prípade síce nebol návrh odmietnutý výslovným rozhodnutím podľa § 272 ods. 3 Tr. por., nešlo však o štádium konania na hlavnom pojednávaní. Pri predbežnom prejednaní obžaloby bol návrh odmietnutý určením rozsahu dokazovania na nariadenom hlavnom pojednávaní (tu na 24. júna 2008) bez určenia vykonania dotknutého dôkazu. Po zrušení pôvodného rozsudku okresného súdu z 18. júla 2008 krajským súdom 13. septembra 2008 potom prebiehalo hlavné pojednávanie od začiatku a na ňom odzneli zo strany obžalovaného už iné dôkazné návrhy, ktoré boli okresným súdom odmietnuté pred vyhlásením rozsudku na hlavnom pojednávaní 24. marca 2009.

Ďalšie dovolacie námietky podraditeľné pod dôvod dovolania uvedený v § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. (ktoré zároveň rovnako spĺňajú podmienku ich predchádzajúceho uplatnenia v konaní uvedenú § 371 ods. 5 Tr. por.) sú nasledovné:

Predseda senátu okresného súdu bol voči obvinenému zaujatý, o čom svedčí i skutočnosť, že pri predbežnom prejednaní obžaloby prehlásil, že obvinený môže namietať, čo chce, aj tak mu dá doživotie

Takýto prednes nie je v príslušnej zápisnici uvedený a samotným tvrdením dovolateľa o ňom nemožno spochybníť priebeh verejného zasadnutia, konaného za účasti procesných strán. Námietky zaujatosti, ktoré boli voči súdu uplatnené, boli v konaní riešené postupom podľa zákona, čo je náležite dokumentované v príslušných zápisniciach a rozhodnutiach.

Nedôvodnosť ustanovenia náhradného obhajcu, ktorý navyše súhlasil so skrátením lehoty na prípravu hlavného pojednávania

Táto námietka bola aktuálna len pred zrušením pôvodného rozsudku (ktoré je časovo upresnené vyššie). Dôvodom tohto zrušenia bola práve nedôvodnosť ustanovenia náhradného obhajcu a vykonanie hlavného pojednávania za jeho účasti. V nadväznosti na to bolo ustanovenie náhradného obhajcu zrušené a hlavné pojednávanie bolo vykonané odznova za účasti pôvodne ustanoveného obhajcu JUDr. M..

Žiadna z uvedených dovolacích námietok teda nie je dôvodná a dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. ani iný dovolací dôvod nie je splnený.

Nemala byť použitá kvalifikácia osobitného motívu podľa § 144 ods. 2 písm. e/, § 140 písm. b/ Tr. zák., teda že čin bol spáchaný „z pomsty“

Táto námietka by bola podraditeľná pod dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., avšak len z kvalifikačného hľadiska, nie z hľadiska dôkaznej podloženosti dotknutej okolnosti – už skôr bolo opakovane poukázané na nepreskúmateľnosť skutkových zistení v dovolacom konaní pri dovolaní podanom podľa § 371 ods. 1 Tr. por.

Z pohľadu právnej kvalifikácie je znak „z pomsty“ v skutkovej vete rozsudku okresného súdu popísaný tak, že obžalovaný v kritickom čase čakal skrytý na poškodenú „v úmysle túto usmrtiť za to, že sa s ním rozišla“. Tento popis plne koreluje použitému zákonnému znaku a právna kvalifikácia skutku (správnosť a úplnosť zistenia, ktorého nemôže dovolací súd skúmať a meniť) je nepochybná.

Vyššie uvedený dovolací dôvod teda nie je splnený, rovnako iný dôvod dovolania uvedený v § 371 ods. 1 Tr. por.

Ako samostatne uplatnený dovolací dôvod je v dovolaní uvedený obsah znenia § 374 ods. 3 Tr. por., teda že vytýkané pochybenia konania na súde prvého stupňa neboli napravené v konaní o riadnom opravnom prostriedku.

Takto však nie je možné chybu rozhodovania alebo konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) v dovolacom konaní uplatňovať.

V ustanovení § 374 ods. 3 Tr. por. nie je uvedený samostatný dovolací dôvod. Toto ustanovenie len v nadväznosti na ustanovenia § 369 ods. 2 a § 372 ods. 1 Tr. por. vyjadruje okolnosť, že aj keď sa z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Tr. por. dovolaním napáda vždy rozhodnutie súdu druhého stupňa (okrem dovolania podaného ministrom spravodlivosti), možno dovolaním namietat aj chyby konania súdu prvého stupňa, ak vytýkané pochybenia neboli napravené v konaní o riadnom opravnom prostriedku. Ak dovolateľ namieta chybu konania na súde prvého stupňa, musí táto chyba

zodpovedať niektorému z dôvodov dovolania uvedenému v § 371 Tr. por., a takto musí aj byť v dovolaní označená (§374 ods. 1, 2 Tr. por.).

Ani tu teda nemožno konštatovať splnenie dovolacích dôvodov.

Ďalším použitím dovolacím dôvodom je dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. n/ Tr. por., ktorý je v dovolaní uvedený v podobe konštatácie, že obvinenému bol uložený trest odňatia slobody na doživotie, pričom súd rozhodol, že podmienené prepustenie z výkonu tohto trestu nie je prípustné.

Dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. n/ Tr. por. sa (na rozdiel od iných dovolacích dôvodov, vzhľadom na jeho zákonnú formuláciu, neviaže na označenie chyby rozhodnutia alebo konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.)

Zároveň však znenie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. n/ Tr. por. neznamená, že dôvod dovolania je splnený, ak sa naplní hypotéza uvedená v tomto ustanovení, teda ak súd rozhodne tam uvedeným spôsobom.

Dôvod dovolania uvedený v § 371 ods. 1 písm. n/ Tr. por. je potrebné vyložiť tak, že dovolací súd na základe z tohto dôvodu podanej dovolacej námietky preskúma zákonnosť a odôvodnenosť rozhodnutia súdu, ktorého hmotnoprávnym podkladom bolo ustanovenie § 34 ods. 8 Tr. zák., teda rozhodnutia o neprípustnosti podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody, uloženého na doživotie. Dovolací súd však ani pri tomto prieskume nemôže skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku (§ 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.), rovnako nemôže pri dovolaní podanom z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. n) Tr. por. preskúmať právne posúdenie zisteného skutku a samotný výrok o uložení trestu odňatia slobody na doživotie (aj keď sa kritériá pre naposledy uvedený výrok a pre výrok podľa § 34 ods. 8 Tr. por. sčasti prekrývajú).

Takto postupoval v tomto prípade najvyšší súd a zistil, že dôvody podľa § 34 ods. 8 písm. b/ a d/ Tr. zák. sú splnené. V zmysle oboch týchto ustanovení je dôvod na rozhodnutie o neprípustnosti podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody a dotknuté okolnosti sú v odôvodnení napadnutého rozsudku správne špecifikované.

Z hľadiska ustanovenia § 34 ods. 8 písm. b) Tr. zák. ide o naplnenie okolností podmieňujúcich použitie vyššej trestnej sadzby, a to okolností uvedených v § 144 ods. 2 písm. a/, písm. c/ a písm. e/ Tr. zák. To sa týka predchádzajúceho odsúdenia za trestný čin vraždy, závažnejšieho konania – spáchania činu surovým a trýznivým spôsobom (§ 138 písm. c/ Tr. zák.) a spáchanie činu z osobitného motívu, teda z pomsty (§ 140 písm. b/ Tr. zák.). V zmysle § 34 ods. 8 písm. b/ Tr. zák. by postačovali čo i len dve také okolnosti (teda okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby). Okolnosť predchádzajúceho potrestania pre trestný čin vraždy, teda trestný čin uvedený v § 47 ods. 2 Tr. zák. je zároveň okolnosťou, umožňujúcou rozhodnutie o neprípustnosti podmiennečného prepustenia z výkonu doživotne uloženého trestu odňatia slobody, uvedenou v § 34 ods. 8 písm. d/ Tr. zák. (tu nepostačuje len odsúdenie, vyžaduje sa aj výkon aspoň časti uloženého trestu).

Vo vzťahu k vyššie uvedeným okolnostiam, čo sa týka predchádzajúceho odsúdenia a potrestania pre trestný čin vraždy, ide o rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 27. marca 1991, sp. zn. 1 T 9/1991 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. mája 1991, sp. zn. 1 To 31/1991, ktorým bol I. L. za trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona (zák. č. 140/1961 Zb. v znení účinnom v čase spáchania dotknutého činu) uložený trest odňatia slobody v trvaní 14 rokov, ktorý vykonal.

Toľko pokiaľ ide o súlad so zákonom pri splnení podmienok pre možnosť rozhodnutia podľa § 34 ods. 8 Tr. zák. (s ďalej uvedenou výhradou).

Toto rozhodnutie nie je však obligatórne, súd teda môže rozhodnúť o neprípustnosti podmiennečného prepustenia z výkonu doživotne uloženého trestu odňatia slobody. Na túto okolnosť potom nadväzuje prieskum odôvodnenosti takého rozhodnutia.

V uvedenom smere sa dovolací súd stotožnil so súdom prvého stupňa, rovnako ako predtým súd odvolací.

Vzhľadom na znaleckým dokazovaním zistenú osobnostnú štruktúru spojenú s agresivitou, nedostatkom sebakontroly aj v prípade spôsobenia závažných následkov a bez prognózy nápravy (čo bolo aj podkladom pre uloženie doživotného trestu odňatia slobody), a za situácie, keď sú podmienky na rozhodnutie podľa § 34 ods. 8 Tr. zák. splnené

z hľadiska až dvoch zákonom predpokladaných situácií (§ 34 ods. 8 písm. b/ aj písm. d/ Tr. zák.), je rozhodnutie o neprípustnosti podmieneného prepustenia dôvodné.

Na tom nič nemení okolnosť, že krajský i okresný súd nesprávne posúdil okolnosť podľa § 34 ods. 8 písm. a/ Tr. zák., ktorá nie je naplnená.

Táto okolnosť je zákonom charakterizovaná ako spáchanie dvoch alebo viacerých obzvlášť závažných zločinov, čo je rozsudkom okresného súdu ponímané vo vzťahu jednak ku aktuálnemu odsúdeniu, a jednak ku predchádzajúcemu odsúdeniu pre trestný čin vraždy s už vykonaným trestom, ktoré je uvedené vyššie (aj v skutkovej vete rozsudku okresného súdu).

Toto posúdenie však nie je správne.

Mohlo by ísť len o prípad ukladania úhrnného trestu v prípade odsúdenia za dva obzvlášť závažné zločiny (§41 ods. 1 alebo ods. 2 Tr. zák.), alebo ukladania súhrnného trestu (pri splnení podmienok uvedených v § 42 Tr. zák.) za prejednávaný obzvlášť závažný zločin a obzvlášť závažný zločin, za ktorý bol už páchatel právoplatne odsúdený. Ide teda o trestanie súbehu, v naposledy popísanom prípade (ukladania súhrnného trestu) len viacčinného. Opakované spáchanie trestného činu po predchádzajúcom právoplatnom odsúdení za iný trestný čin (recidíva) je dôvodom na rozhodnutie o neprípustnosti podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody na podklade § 34 ods. 8 písm. d/ Tr. zák., pri splnení aj ďalších tam uvedených podmienok (recidíva je aj okolnosťou podmieňujúcou použitie vyššej trestnej sadzby podľa § 144 ods. 2 písm. a/ Tr. zák.). Žiadne z oboch naposledy uvedených ustanovení sa však nepoužije, ak ide o prípad opakovaného spáchania činu po predchádzajúcom vyhlásení odsudzujúceho rozsudku, ktorý však ešte nenadobudol právoplatnosť (tzv. falošná recidíva).

Zovšeobecnene teda platí nasledovné:

Ustanovenie § 34 ods. 8 písm. a/ Tr. zák. sa vzťahuje na neprípustnosť podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody uloženého na doživotie, ak ide o súbeh obzvlášť závažných zločinov, teda pri ukladaní úhrnného alebo súhrnného trestu (§41 ods. 1, ods. 2, § 42 Tr. zák.). Toto ustanovenie sa naopak

nevzťahuje na neprípustnosť podmieneného prepustenia z doživotne uloženého trestu odňatia slobody uloženého za obzvlášť závažný zločin, spáchaný po predchádzajúcom odsúdení jeho páchatel'a za iný obzvlášť závažný zločin (recidíva). Recidívy, spojené aj s potrestaním páchatel'a za trestný čin uvedený v § 47 ods. 2 Tr. zák. sa týka ustanovenie § 34 ods. 8 písm. d/ Tr. zák.

Ustanovenie § 34 ods. 8 písm. a/ Tr, zák. teda pri rozhodovaní o neprípustnosti podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody nemalo byť použité, čo odvolaciemu súdu uniklo.

Keďže je však rozhodnutie okresného súdu zákonné a dôvodné bez ohľadu na naposledy uvedené, a to pri použití ustanovenia § 34 ods. 8 písm. b/ a písm. d/ Tr. zák., čo je vysvetlené v predchádzajúcej časti tohto odôvodnenia, zistené porušenie zákona a zrušenie napadnutého rozhodnutia (§ 386 a § 388 Tr. por.) by nemohlo privodiť jeho zmenu v prospech obvineného. Také rozhodnutie dovolacieho súdu by obsahovo negovalo zmysel inštitútu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, keďže by nemohlo viesť ku náprave zisteného porušenia zákona.

Dovolanie nemožno považovať za dôvodné, ak by ním namietané a dovolacím súdom zistené porušenie zákona nemohlo viesť ku zmene napadnutého rozhodnutia. Dovolanie by totiž v konečnom dôsledku nemohlo byť úspešné a splniť ním sledovaný účel nápravy, ani ak by mu dovolací súd vyhovel, čím by stratilo procesnú povahu opravného prostriedku. Preto dovolací súd také dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Tr. por. alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Tr. por. (k tomu pozri aj právnu vetu IV. v rozhodnutí č. 12 uverejnenom v zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2012).

Od vyššie uvedenej situácie je potrebné odlíšiť situáciu síce možnej zmeny rozhodnutia na podklade dovolania podaného v prospech obvineného, ak by však táto zmena vyznela v jeho neprospech, čo odporuje zákazu „reformatio in peius“, ktorý je obsahom ustanovenia § 385 ods. 2 Tr. por. Rozhodnutie dovolacieho súdu bude však rovnaké.

Na základe súhrnne vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie obvineného I. L. odmietol pre jeho zrejmu nedôvodnosť podľa § 382 písm. c/ Tr. por., konajúc na neverejnom zasadnutí, nariadenom podľa § 381 Tr. por.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 5. júna 2012

**JUDr. Peter K r a j č o v i č, v. r.
predseda senátu**

Vypracoval: JUDr. Libor Duľa

Za správnosť vyhotovenia: Libuša Jánošíková